

VEČERNIK

POŠTNA PLAČANA V GOTOVINI

Leto XII.
Stev. 275

TELEFON 25-67
POŠTNI ČEKOVNI RAČUN 11.409

Maribor, torek 6. decembra 1938

NAROČNINA NA MESEC:
Prejeman v upravi ali po pošti 10.— din.
dostavljen na dom 12.— din, tujina 25.— din

Cena
1.— din

Odmevi italijanskega revizionizma

Dve Perthovi intervenciji v Rimu — Pogovori med Italijo in Nemčijo pred Ribbentropovim odhodom v Pariz — Manifestacije na Korziki in v Tunisu — Italijanski tisk nadaljuje kampanjo

PARIZ, 5. decembra. Italijanske demonstracije proti Franciji so v zvezi s pisanjem italijanskega tiska še vedno v ospredju vseh političnih dogodkov na zahodu. Vse Francije se je lotila velika vznemirjenost in ogorčenost, a zdi se, da se je tudi Anglija postavila popolnoma na francosko stališče. Po francoskem rimskem poslaniku Françoisu-Poncetu je obiskal po naročilu svoje vlade italijanskega zunanjega ministra grofa Clana tudi angleški poslanik lord Perth in ga opozoril, da je nova italijanska revizionistična kampanja proti Franciji v neskladju z angleško-italijanskim sporazumom, ki je bil ratificiran 16. novembra in ki zagotavlja status quo na Sredozemlju. Razen tega sta Chamberlain in Halifax svoj za januar nameravani obisk v Rimu določila sedaj že na dan 11. t. m. Chamberlain in Halifax hočeta predvsem razčistiti tudi vprašanje razmerja med Italijo in Francijo. V tem znamenju se bo vršil tudi obisk nemškega zunanjega ministra von Ribbentropa v Parizu, kamor prispe jutri. Francija želi pred podpisom nemško-francoske izjave izvedeti za precizno stališče Nemčije v francosko-italijanskem vprašanju.

DRUGA PERTHOVA INTERVENCIJA.

RIM, 5. dec. Lord Perth je že drugič protestiral pri zunanjem ministru grofu Cianu in mu izrazil začudenje ter obžalovanje britanske vlade zaradi protifrancoskih izgovorov v italijanskem parlamentu. Dejal je, da »nihče ne bo dovolil izpremembe teritorialnega stanja v zahodnem Sredozemlju«.

VPRAŠANJE VON RIBBENTROPA

PARIZ, 5. decembra. V tukajšnjih političnih krogih se zatrjuje, da je italijanska revizionistična kampanja proti Franciji posledica nemško-italijanskega sporazuma ob priliki zadnjega Ribbentropovega obiska v Rimu. Nemčija je tedaj dosegla, da je Italija opustila svoje aspiracije v srednji Evropi in žrtvovala tudi madžarsko-poljsko težnjo po skupni meji čez Karpatško Ukrajino, zato pa je dobila od Nemčije proste roke v Sredozemlju nasproti Franciji. Ako je to res, potem je treba dobiti od Nemčije jasno izjavo, ali namerava podpirati italijanske težnje, ali ne? Ako jih namerava podpirati, potem nima nobenega smisla podpisovati francosko-nemško izjavo o prijateljstvu. Von Ribbentrop bo moral jutri precizno odgovoriti v Parizu na stavljena vprašanja.

POGOVORI BERLIN-RIM

RIM, 5. decembra. Med Rimom in Berlinom je pred odpotovanjem nemškega zunanjega ministra von Ribbentropa k podpisu prijateljske izjave v Pariz živahna izmenjava misli. Ta izmenjava se vrši po diplomatski poti, pa tudi telefonično med Mussolinijem in Hitlerjem na eni ter grofom Ciano in von Ribbentropom na drugi strani. Zdi se, da je glavno prizadevanje Italije usmerjeno v to, da si Nemčija s sporazumom s Francijo ne bi popolnoma vezala rok glede podpiranja Italije pri njenih načrtih. Ni izključeno, da bo nemško-francoska izjava dobila v besedilu neke korekture. Italija je opozorila Nemčijo na svojo podporo, ki jo je nudila Nemčiji v sudetskem vprašanju, brez katere ne bi bila dosegla svojega cilja.

KORZIKA IN TUNIZIJA ZA FRANCIJO

PARIZ, 5. decembra. V Tuniziji in na Korziki je bilo tekom zadnjih dni, zlasti pa včeraj, veliko mogočnih manifestacij za Francijo in demonstracij proti aspiracijam Italije na ti dve pokrajini. Največje manifestacije so bile v glavnem mestu Korzike, Ajacciu, in v glavnem mestu Tunizije, Tunisu. Ogromne množice so z ogorčenjem odbile vsako misel na to, da bi bili Korzika in Tunizija odtrgani od Francije. Francoski listi, ki poročajo obširno o teh manifestacijah, pravijo, da se je s tem prebivalstvo obeh pokrajin samo izreklo proti Italiji in je s tem pokazalo

svojo samoodločbo. S tem je za Francijo to vprašanje likvidirano.

Volitve v Sudetenlandu

PRI VČERAJSNJIH VOLITVAH ZA DRŽAVNI ZBOR IN POTRDIITEV PRIKLJUČITVE JE GLASovalo 99% UPRAVIČENCEV IN 98.9% Z »DA« — VOLIVCI IZ MARIBORA

BERLIN, 5. decembra. Včeraj so bile v Sudetenlandu volitve v nemški državni zbor, ki so pomenile obenem tudi plebiscit za odobritev priključitve k Nemčiji. Glasovali so vsi sudetski Nemci, tudi tisti, ki žive drugod po Nemčiji ali izven nje. Po dosedanjih rezultatih, ki še niso točno kontrolirani, se je udeležilo volitev 2.491.920 volivnih upravičencev (moških in žensk nad 21. letom). Za postavljene kandidate in odobritev priključitve je bilo oddanih v celoti 2.464.494 glasov, proti pa 27.426. 5694 glasovnic je bilo neveljavnih. Volivna udeležba je znašala 99%, glasovi »da« 98%, »ne« pa 1.1%. Zaradi te tako sijajne zmage nemške mi-

sli v Sudetenlandu je bilo odrejeno, da morajo vse hiše v Nemčiji izvesiti do vključno srede zastave. Nemški tisk razpravlja danes obširno o včerajšnjih volitvah in naglašja, da se nemško ljudstvo doslej še nikoli in nikjer ni izreklo tako soglasno za vodjo in Veliko Nemčijo, kakor v Sudetenlandu. Včerajšnji dan pomeni nov mejnik v zgodovini Nemčije.

MARIBOR, 5. decembra. Včerajšnjih volitev za Sudetenland se je udeležilo tudi okoli 600 sudetskih Nemcev in Čehov iz Jugoslavije, od teh okoli 200 iz Maribora, ki so glasovali v Gradcu, kamor so se skupno odpeljali.

Desnica za Daladierja

PRI ZAUPNICI PO POLITIČNI DEBATI V FRANCOSEKEM PARLAMENTU BODO GLASovali ZA DALADIERJEVO VLADO VSI DESNICARJI

PARIZ, 5. decembra. Francija stoji v znamenju sklicanja poslanske zbornice, prizadevanj Daladierjeve vlade za večino in za sprejetje državnega proračuna do 31. decembra. Finančni odbor se sestane že danes. Na programu je proračun, a poročili bosta podala tudi Daladier in finančni minister Reynaud. Pred proračunsko debato, ki naj bi se zaključila do Božiča, da dobi senat za spre-

jetje proračuna vsaj teden dni, pride na vrsto 17 že vloženi interpelacij. Obenem bo velika politična debata, po kateri bo Daladier zahteval zaupnico. Kakor se zatrjuje, bo glasovala za zaupnico soglasno tudi vsa desnica, kar se bo bo dolgi letih prvič zgodilo. Tako bodo ti glasovi zamenjali glasove levice, ki bo nastopila proti vladi.

Splošna stavka mornarjev v Le Havreu

LE HAVRE, 5. dec. V pristanišču je nastala generalna stavka. Dvajset velikih ladij, med njimi tudi »Normandie«, ne more odpluti. Drugod ne stankajo v Dieppeu je policija aretirala tamkajšnjega voditelja Glavne delavske zveze, ker je nagovarjal mornarje, da stopijo v stavko. Tudi v Le Havreu je bilo več aretacij. Vlada še ni rekvirirala ladij, ker bi v tem primeru bila prisiljena, da zapre vse mornarje, ki ne bi hoteli kreniti na pot. Minister za delo je izjavil, da bodo mornarje z »Normandieje« sprejemali samo individualno in ne več kolektivno. Drugače je v Franciji normalno življenje in mir.

Vremenska napoved. Hitra pooblašitev s padavinami. V nižinah večina brez mraza. Na gorah bolj toplo

Papež zopet bolan

RIM, 5. decembra. Zdravstveno stanje svetega očeta papeža Pija XI. se je nepričakovano znova poslabšalo. V Vatikanu so zaradi tega zelo zaskrbljeni in se boje novih komplikacij, ki bi se utegnile pojaviti.

RIBBENTROPOV PRIHOD V PARIZ.

PARIZ, 5. dec. Jutri bo prišel nemški zunanji minister von Ribbentrop z velikim spremstvom in nemškimi novinarji v Pariz, kjer bodo podpisali nenapadno pogodbo. Imel bo še več drugih važnih razgovorov.

NOVA NEMŠKA PLANINSKA KOČA

MONAKOVO, 5. decembra. Pri Kitzbühlu je bila včeraj odprta nova planinska koča »Viljema Fricka«.

Zapiski

Poslanica angleških škofov

Anglikanski škofje so izdali na svoji konferenci poslanico, v kateri se spričo zadnjih mednarodnih dogodkov zavzemajo za obnovo krščanskega načela v stikih med narodi. Za to obnovo je po njihovem mnenju potrebno: 1. Reševanje mednarodnih sporov po načelih razuma, pomirljivosti in z izločitvijo vsakršnega nasilja; 2. v današnjih razmerah je sicer možno, da je nadaljnje oboroževanje neizogibno in nujno potrebno, toda krščanska dolžnost prepoveduje, odobravati politiko, osnovano na oborožitvi in oboroženosti; 3. vsakega kristjana mora navdajati sočustvovanje z vsemi, ki so na kakršen koli način izgubili v današnjih dneh svoj dom in upanje na augodno življenje.

Mrtvega leva...

Češkoslovaški agrarci so pozabili vse zasluge prvih dveh predsednikov ČSR in se na svojevrsen način bojujejo proti Masaryku in Benešu. Nedavno je prinesel »Večera«, glavno glasilo agrarne stranke, članek o žalostni bilanci čsl. zunanje politike, v katerem pravi med drugim: »Padec so povzročili ti, ki so pozabili na svoje skromno poreklo in se dali po svojih prilizovalcih izvabiti, da niso delali nič drugega več kakor gojili svoj osebni kult in tisto, kar je temu osebnemu kultu prišlo.«

Letalski »Drang nach Osten«

V svojem prizadevanju, da bi prodrla na Daljni vzhod, je Nemčija začela graditi lastno letalsko linijo Berlin-Dunaj-Atene-Rhodos-Bagdad-Kabul (glavno mesto Afganistana). Letala bodo letala na tej progi vsakih 14 dni. Aparati Lufthanse bodo preleteli progo v 24 urah. Ta letalska proga nudi evropskim državam najhitrejšo spojitve z Malo Azijo in Daljnim vzhodom, kajti v Bagdadu ima zvezo z britanskimi, holandskimi in francoskimi progami, ki vodijo naprej v vse pokrajine Daljnega vzhoda. V tem se jasno manifestira stara nemška težnja po gospodarski ekspanziji na vzhod, le da so zdaj na mesto nekdanjega načrta za železnico stopila moderna prometna sredstva.

Židje proti naselitvi v nemških kolonijah

Rabin Wise, eden izmed najvplivnejših židovskih voditeljev v Združenih državah, je pokrenil akcijo proti predlogom, da bi se naselili Židje v nemške kolonije. V svojem prvem javnem proglasu glede protizidovskih ukrepov pravi Wise: »Povzdiguje mo svoj glas k slavnostnemu protestu proti kakršnemu koli poizkusu, da bi se naselili Židje v bivših nemških kolonijah. Židom, mora biti prihranjeno to, da bi morali začeti ustvarjati novo življenje na zemlji, nad katero je nekoč vihrala nemška zastava«. Wise je ponudil Angliji, da bi dovolila vsaj 10.000 židom iz Nemčije trajno bivanje na britanskih otokih in omogočila nadaljnjim 10.000 odhod v Palestino.

Ameriški film o ČSR prepovedan tudi v Angliji

»British Board of Film Censors«, najvišja angleška cenzurna institucija, je prepovedala za celotno ozemlje Anglije predvajanje filma o resničnih dogodkih, ki so pripeljali v ospredje mednarodno krizo zaradi Češkoslovaške. Ta film je bil večji del posnet letošnje poletje na Češkoslovaškem. Angleška uradna mesta utemljujejo svojo odločitev z nevarnostjo, da bi film povzročil nezaželene nemire. Nemški tisk se s temi ukrepi strinja in označuje delovanje znane ameriške filmske skupine »March of Time«, katere reportaža o ČSR je bila prepovedana tudi v Franciji, za izzivanje vojnega razpoloženja.

Maribor, 5. decembra.

Odmev romunskih dogodkov

POROČILA DOPISNIKOV PARIŠKIH LISTOV O SMRTI CODREANUJA IN TOVARIŠEV — KOMENTARJI POLJSKEGA TISKA

PARIZ, 5. decembra. Francoski listi poročajo po vesti iz Romunije, da so bili tam ubiti »na begu« še trije voditelji Železne garde. Ob tej priliki objavljajo tudi poročila posebnih dopisnikov, ki so nedvomno ugotovili, da Codreanu in tovariši sploh niso bili ubiti na begu, ampak so bili po naročilu brez sodišča in obsodbe enostavno pobiti v ječi.

VARŠAVA, 5. decembra. Poljski tisk razpravlja še vedno na prvem mestu o umoru Codreanuja in tovarišev v Romuniji. »Dobry Wieczor« piše v tej zvezi, da so voditelji Železne garde pač umor-

jeni, ni pa umorjena njihova ideja in organizacija. Ta organizacija bo obstajala še dalje in igrala važno vlogo v življenju Romunije. Zadnji strel postanejo lahko usodni, kajti z njimi si je pridobila Železna garda simpatije tudi tam, kjer jih doslej ni imela.

BERLIN, 5. dec. Včeraj so nemški listi prinesli prve komentarje k umoru Cornelijske Codreane. Goeringov list »National-Zeitung« iz Essena piše, da je bil divjaško umorjen. Drugi listi pišejo, da je Codreanu padel kot žrtev mednarodne boljševiške zarote.

Nemška zimska samopomoč

VČERAJ SO ZBRALI V NEMČIJI ZA ZIMSKO SAMOPOMOČ OKOLI 226 MILIJONOV DINARJEV PROSTOVOLJNIH DAROV

BERLIN, 5. decembra. Včeraj je bila po vsej Nemčiji izvedena zbiralna akcija za zimsko samopomoč, ki je pokazala nepričakovano sijajne rezultate. V celoti je bilo zbranih 15.061.335 nemških mark (okoli 226 milijonov dinarjev, dočim je znašal rezultat lanskega zbiralnega dneva samo 7.964.102 nem-

ški marki. Posebno izvrstni so rezultati v bivši Avstriji, ki je zbrala 1 mil. 89.115 nemških mark. Po odbitku te vsote se pokaže, da je stara Nemčija darovala letos 6.008.117 mark več kakor leta 1937, ali okoli 73 %, dočim je bilo l. 1936 zbranih le 5.662.279, leta 1935 pa samo 4.084.813 mark.

Slavje Karpatske Ukrajine

KARPATSKA UKRAJINA NE GOJI IMPERIALISTIČNIH TEŽENJ — USTAVITEV NEMŠKEGA NARODNEGA SVETA

HUST, 5. dec. Karpatska Ukrajina je proslavila včeraj na slovesen način svojo avtonomijo. Glavna proslava je bila v novem glavnem mestu Hustu. Predsednik vlade msgr. Vološin je ob tej priliki sprejel tudi tuje časnikarje in jim izjavil, da Karpatska Ukrajina ne zasleduje nobenih imperialističnih ciljev in hoče živeti z vsemi sosedi v prijateljstvu. Glavna smernica njego-

gove vlade je miroljubnost. Posebno se je msgr. Vološin zahvalil Nemčiji za usluge, ki jih je pokazala Karpatski Ukrajini s tem, da je odvrnila od nje tujo nevarnost. Zato je vlada dovolila tudi ustanovitev posebnega narodnega sveta nemške manjšine. Ta narodni svet je bil ustanovljen včeraj ob navzočnosti nemškega državnega podtajnika za Slovaško, dr. Karmasina.

Arabci so nepopustljivi

ODLOČNO ZAHTEVAJO, DA JIH ZASTOPA NA KONFERENCI V LONDONU VELIKI MUFTI. — BILANCA BOJEV V NOVEMBRU. —

JERUZALEM, 5. decembra. Palestinski Arabci vztrajajo slej ko prej pri svoji zahtevi, da more voditi njihovo delegacijo na nameravani konferenci v Londonu, na kateri naj bi se rešilo palestinsko vprašanje, samo v emigraciji živeči jeruzalemski veliki mufti. Ako ga Angleži h konferenci ne prepustijo in dajo vso garancijo

za njegovo svobodo in varnost, se Arabci povabijo na konferenco sploh ne bojo odzvali. Angleži se sedaj trudijo, da bi dosegli v tem vprašanju kompromis. Visoki palestinski komisar je sedaj povabil k sebi v Jeruzalem tudi transjordankega emirja (vladarja) Abdulaha.

Pred Francovo ofenzivo v Kataloniji

BARCELONA, 5. decembra. Na katalonskih frontah se opaža povečana aktivnost čet generala Franca, ki česar je mogoče sklepati, da pripravljajo novo veliko ofenzivo. V katalonski vladi je nastala zaradi tega velika zaskrbljenost in v teku so mrzlične priprave za obrambo.

Stavka tudi v Indiji

KALKUTA, 5. dec. V Bengaliji so stopili v stavko delavci jute. Stavka 50.000 delavcev. Na nekem kraju je prišlo do pretepev, 20 oseb je ranjenih. Sir Mohamed Zafrullah Kahn, indijski predsednik vlade, je izjavil, da Indija ne bo obnovila pogodbe z Anglijo, ki je potekla l. 1936.

NOV FINANČNI MINISTER V BELGIJI

BRUXELLES, 5. dec. Janson je postal finančni minister namesto odstopivšega Lea Gerarda.

to, da se dvigne pri nas, zlasti v obmejnem ozemlju, narodna zavest najširših množic, da se te množice utrde socialno in kulturno. Vendar je popolnoma napačno mnenje, da je problem dviga narodne samozvesti odvisen samo in edino od socialnih in gospodarskih akcij, da si njihovega pomena nikakor ne moremo in ne smemo podcenjevati. Človek ni samo materialno bitje, ampak tudi duhovno, duševno. To nam potrjujejo ne-

BOJI NA KITAJSKEM.

HONGKONG, 5. dec. Kitajci napredujejo severno in južno od Kantona. Zavzeli so železnico severno od Kantona. Japoni so bomniki pa so v pokrajini Sujan bombardirali glavno cesto, ki veže Kitajsko z Rusijo.

TOKIO, 5. dec. Vojaški proračun Japonske znaša za prihodnje leto okoli 90 milijard dinarjev.

POGREB NORVEŠKE KRALJICE.

LONDON, 5. dec. Vojvoda Kentski bo zastopal kralja na pogrebu norveške kraljice Maud v Oslu v četrtek. Prvotno je bil določen Gloucesterski vojvoda, pa si je v soboto pri lovu zlomil ključnico.

ZA IZSELITEV POLJSKIH ŽIDOV

VARŠAVA, 5. decembra. Poljski listi poročajo, da sta dve tretjini vse poljske trgovine v rokah Židov. Listi se zavzemajo za izselitev Židov iz Poljske, katerih je okoli 3 in pol milijona, in pravijo, da se bo že kje na svetu našlo zanje dovolj prostora.

šteti zgledi drugod, kjer so se ljudske množice često izrekle za svoje narodne ideale kljub temu, da so s to svojo odločitvijo poslabšale svoje socialne in gospodarske razmere.

Iz tega pa sledi, da je nujen in važen pri nas v obmejnem ozemlju tudi moralni prerod, ali vsaj tako nujen in važen kakor je izboljšanje socialnega in gospodarskega položaja.

Volivno gibanje

Shodi in govori notranjega ministra

Celje, 5. dec. V veliki dvorani Ljudske posojilnice je bilo včeraj volivno zborovanje JRZ, na katerem je govoril notranji minister dr. Korošec. Drugi govornik je bil senator g. Smodej. Zborovanje je zaključil celjski župan in kandidat Al. Mihelčič.

MARIBOR, 5. dec. Včeraj je bilo volivno zborovanje JRZ v dvorani Zadržne gospodarske banke. Notranjega ministra so pozdravili zastopniki oblasti in župan dr. Juvan, nato pa je govoril dr. Korošec, ki je z jasno in razumljivo besedo, pripovedoval o notranji in zunanji politiki ter položaju pred volitvami. V notranjepolitičnem delu je predvsem podčrtal dejstvo, da je vlada državljanom dala predvsem svobodo, ki se kaže tudi v sedanjih volivni borbi, ko se vse stranke, če ne kršijo zakona, lahko svobodno udeležujejo volitev in volivne borbe. Sedanja vlada je dala mnogo svobode, pomirila je notranjepolitične strasti in je po ureditvi notranjepolitičnih razmer pristopila k obnovitvi države in narodnega gospodarstva ter pomagala od krize in zaradi pomanjkljive socialne zakonodaje najbolj udarjenim stanovom. Z dobrimi trgovinskimi sporazumi je odprla našemu gospodarstvu nove trge in dvignila ceno našim kmetijskim proizvodom in tako olajšala stanje našega kmeta, kateremu je poleg tega pomagala na noge z ureditvijo problema kmetijskih dolgov. Delavstvu je vlada dala to, česar si nobena druga vlada ni upala. Dala mu je starostno zavarovanje in minimalne mezde. Za bodočnost pa je vlada zagotovila živahno javno delavnost s tem, da je mobilizirala velikanske denarne vloge, ki so se zbrale v državnih denarnih zavodih. S tem delom je našemu gospodarstvu dana možnost razmaha dela po mnogih krajih.

Zlasti zanimiva so bila izvajanja g. ministra o zunanjepolitičnem delu naše vlade. Zunanja politika v zadnjih treh letih je državi prinesla novi hzunanjih prijateljev, tako da so sedaj naše meje mirne in varne in vsi stanovi se morejo zaradi tega mirno posvečati svojemu delu brez strahu, da bi kakšni zunanjepolitični zapletljivi prekinili njih delo in jih klicali drugam. Ta politika je dala naši državi tak mednarodni ugled, kot ga še nikdar ni imela in kot ga marsikatera večja in močnejša država nima.

Po govoru dr. Korošca sta govorila še oba kandidata gg. Žebot in Spindler, nakar je bilo zborovanje zaključeno.

Shodi dr. V. Kukovca in Stanislava Lubienkega. V soboto in včeraj sta imela kandidata za okraj Maribor l. breg shode v Jarenini, Mariji Snežni, Sv. Juriju v Slov. gor., Sv. Lenartu, Sv. Trojici, Sv. Antonu in Sv. Rupertu.

Dravograd. Vsa zborovanja Slovenske združene opozicije, za katero kandidira v dravograjskem okraju g. Karol Doberšek iz Prevalj z namestnikom Viktorjem Mravljakom iz St. Primoža na Poh., so preložena na poznejši čas.

Dr. Kukovec bo imel v sredo in četrtek v brežiškem okraju, kjer tudi kandidira, 7 shodov.

Dr. Maček je govoril na volivnem zborovanju včeraj v Zagrebu.

„Ordinarna tatvina“, je dejal bivši poslanec Toma Stefanović, je izginotje nekaterih kandidatnih list z liste dr. Mačka. Ljubiša Trifunović, Toma Popović, Dragoljub Jovanović, Toma Stefanović in še nekateri drugi so v redu izročili opozicijski pisarni svoje liste, kjer pa so izginile. Toma Stefanović pravi, da je dr. Sutej osebnostno odgovoren za to tatvino.

Nikola Uzunović, ki je pred leti odložil častno predsedništvo JNS, je zdaj odložil tudi predsedništvo banovinskega odbora JNS za moravsko banovino — poroča „Vreme“.

Ne pozabi narocnine!

Pismo uredniku

Gospod urednik! V 1. decembrski slavnostni številki »Večernika« ste podali zanimiv pregled o delovanju in razvoju slovenskega obrtništva v Mariboru. Smatrajoč, da utegne širša javnost zanimati tudi razvoj obrtništva na slovenskem štajerskem v pred- in povojni dobi, mi naj bo dovoljeno dopolniti Vaš članek z reminiscencami na naše borbe, ki so bile že mnogo pred preobratom usmerjene v ohranitev slovenskega obrtniškega življa v naših krajih in rešitve njegovih organizacij izpod jarma premočnih, s tendenco potujčevanja delujočih nasprotnikov. Naprednemu narodnostnemu gibanju, ki so ga v prvem desetletju tekočega stoletja razvili slovenski intelektualci, je prav kmalu sledilo čiščenje med obrtništvom v cilju, da narodno zavedno obrtništvo zavzame, kjer je to mogoče — predvsem v trgih in podeželskih krajih — svoje, pod vplivom avstrijskih oblasti in nemškega kapitala stoječe organizacije. Roko v roki z organizatorjem zadrug na bivšem Kranjskem, našim vrlim g. Franchettijem, smo ob neumornem prizadevanju nekaterih štajerskih obrtnih voditeljev zavzeli okrog 20 zadrug s slovenskim odborom in predsednikom, da celo nekoliko teh (kot n. pr. središko) s slovenskimi pravili in slovenskim uradovanjem.

Mladostna ambicioznost slovenskega obrtništva je dala povod, da smo v letu 1908 priredili slovenski obrtniški tabor v Celju. Vsi takratni slovenski in deželni poslanci so se odzvali našemu pozivu. Zlasti naš takratni politični voditelj sedaj minister v pok. g. dr. Vekoslav Kukovec, je imel za naša stremiljenja resno zanimanje. Naš glas po osvoboditvi je vsestransko odjeknil in ni trajalo dolgo, da je našim prizadevanjem sledila ustanovitev Zveze južnoštajerskih obrtnih zadrug v Celju, ker je bilo ravno Celje v tej dobi nekako naše narodno središče, ki je razpolagalo z močnim narodnim zaledjem. Mnogo naporov je trebalo, da smo si priborili potrditev Zveze s slovenskimi pravili, končno pa smo le uspeli in vsestransko nadaljevali borbo med narodno ogroženim obrtništvom za nacionalizacijo zadrug in pridobitev njegovih pravic. Sve- lovna vojna je ustavila delovanje obrtniškega pokreta. Šele proti koncu svetovne vojne nas je pokojni celjski g. Rebek poklical k sestanku in še danes se radostno spominjam takratnega navdušenja navzočih v pričakovanju »našega narodnega osvobodjenja in zedinjenja«.

Zora 29. oktobra 1918 je slovensko štajersko obrtništvo našla v osvobodjeni domovini. Našla jo je pred izpolnjenim dejstvom dolgotrajnih obrtniških želj in stremiljenj.

Po zedinjenju obnovljeno delo Zveze slovenskoštajerskih obrtnih zadrug si je predvsem štel kot eno svojih prvih nalog, da po potrebi obrtniškega stanu izvede reorganizacijo zadrugništva v smislu sklepov prvega povojnega obrtniškega shoda v Ormožu. Leto 1920 je prineslo obrtništvo spojitve Južnoštajerske z območjem Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani. Ta spojitve je bila takrat z nekako mešanimi občutki sprejeta, ker je pač želja spodnještajerskih pridobitnih krogov, da si ustanove svojo Zbornico za območje bivše Spodnještajerske. Po treznem preudarku, predvsem pa z ozirom na težave z vzdrževanjem velikega zborničnega aparata, smo se udali spojitvi proti obljubi, da nam Zbornica za T. O. I. prireja uradne dneve v Mariboru, ki so se pozneje razširili tudi na Celje in Ptuj ter tako v zadostni meri ustrezajo zahtevam pridobitnikov.

Iz vrst obrtnikov so bili kot prvi zastopniki obrtništva v Zbornico za T. O. I. v Ljubljani imenovali sledeči gospodje: Ivan Rebek, Jakob Zadravec, Janko Horvat, Andrej Kralj, Ivan Omulec, Dragutin Stupan, Franc Vehovar in Ivan Lančič.

Paralelno z ustanovitvijo Zavoda za pospeševanje obrti pri Zbornici v Ljubljani (1928) je bila ustanovljena v

Novice

K perečim obmejnim problemom

VAŽNA RESOLUCIJA OBMEJNEGA UČITELJSTVA, KI KLIČE K NAČRTNEMU IN ENOTNEMU DELU V OBMEJNI POKRAJINI

O priliki skupnega manifestacijskega zborovanja v proslavo 20-letnice naše države so okrajna učit. društva Maribor, levi breg, Maribor-mesto, Dravograd in Sv. Lenart v Sl. g. sprejela po predavanju šol. uprav. V. a. d. Mirka o »Obmejnem šolstvu in z njim povezanih problemih« sledečo resolucijo:

1. Obmejno ljudstvo kliče po rešitvi iz gospodarske onemoglosti in socialne bede. Rešitev je možna le po načrtnih akcijah, s katerimi naj se našemu težko preizkušenemu ljudstvu nudi: a) Možnost rešitve zadolženih posestev, da se otmo pred prehajanjem v tujerodne roke; b) možnost vnovčevanja njegovih pridelkov in izdelkov; c) možnost odprave gospodarske odvisnosti od tujcev; d) možnost izjemnih obmejnih davčnih olajšav in olajšav javnih dajatev; e) možnost zaposlitve in zaslужka s tukaj tako nujnimi javnimi deli, t. j. graditev poti, cest, mostov v prometno-zaprtih in zapuščenih obmejnih predelih, regulacije Pesnice in drugih potokov, drenažiranje močvirnih dolin; f) možnost zgraditve brezplačnih ali cenjenih gospodarskih naprav, kakor vzornih gnojšč, gnojnih jam, hlevov, silosov i. sl., dalje brezplačne ali vsaj cene dobave gospodarskih potrebščin, kakor umetnih gnojil, semenskega blaga, sadik, plemenske živine ter gospodarskih orodij in potrebščin; g) poučnih prireditvev (tečajev, predavanj, knjižnic, izletov, radijev — z oddajo rele postajo tudi v Mariboru itd.); h) možnost brezplačne ozir. cenene zdravniške in živinozdravniške pomoči; i) pomoč pri zadržanem nakupovanju potrebščin in enakem prodajanju svojih pridelkov, zlasti mleka, sadja, vina in živine.

2. Izvesti je čimprej narodnostni katarster naših tujerodcev (Nemcev in Madžarov) ter enkrat za vselej ugotoviti njih tujerodno pripadnost, samo tem potem ugotovljenim tujerodcem priznati uživanje manjšinskih pravic in energično onemogočiti raznarodovanje našega slovenskega življa in narodno dvolicarstvo.

3. Opozarjamo na drznost javnega izzivalnega dela raznih tujerodcev z raznimi nošami, znaki, napisi in sličnimi izzivalnimi nastopi.

4. Obmejno šolstvo in učiteljstvo naj uživa prvo in glavno pažnjo in skrb vsega šolstva in učiteljstva v državi. V to svrhu je osnovati pri kr. banskni upravi in pri ministrstvu prosvete poseben oddelek za obmejno šolstvo ter voditi do-

Mariboru poslovalnica omenjenega zavoda, ki jo je do svoje smrti vodil naš nepozabni g. Založnik. Ta poslovalnica je služila predvsem strokovni obrazbi mojstrov in teoretskemu strokovnemu pouku mojsterskega naraščaja. Neizmerno mnogo plemenitega dela je bilo ob pičlih sredstvih v tem pogledu izvršeno, a še več bi si ga v bodočnosti želeli.

Z ustanovitvijo Gospodarskega sveta s sedežem v Mariboru, ki je imel namen zbirati in proučevati vse potrebe pridobitnikov mariborskega okrožja in jih na merodajnih mestih predlagati, je Zbornica vzdrževala ob svojih stroških potrebne prostore, namenjene našim združenjem in društvom, obenem pa tudi obrtniško-mojstrskim preskušnjam, ki so se kot važen napredek za kvaliteto mojsterskega naraščaja odlično obnesle.

V teh prostorih uraduje tudi Okrožni odbor kot nekak naslednik bivše leta 1931 likvidirane »Zveze«. Na žalost se ta institucija ob vseh naporih svojih vodilnih krogov ni mogla v toliki meri uveljaviti, kot bi to bilo za obrtništvo, v očigled važnosti skupnega dela neobhodno potrebno.

Sporedno s poloficielnimi strokovnimi, sorodno strokovnimi in skupnimi združenji so se kmalu po osvobodjenju razvile tudi prostovoljne obrtniške organizacije, čijih namen je vzdrževati skupnost obrtništva ter skrbeti za njegov družabni, gospodarski in kulturni napredek. Obrtniška društva obstoje v vseh večjih krajih in so združena v Zvezi obrtniških društev.

Posamezna društva pridno posveča-

sledno narodno-stvarno obmejnošolsko politiko. V istem smislu so potrebni isto tam posebni obmejno-gospodarski in socialni oddelki.

5. Apeliramo na vse organizacije in činitelje k strnitvi narodnega dela vsaj v obmejnem ozemlju.

6. Vsi javni narodni delavci osredotočimo svoje delo v proučevanju strukture vseh naših obmejnih krajev v pogledu njihovih faktičnih gospodarskih, socialnih, prosvetnih in obškulturnih prilik in potreb. Te tako proučene slike bodo naš najboljši krajevni in pokrajinski delovni kažipot, skupna slika bo pa tudi pokazala na potrebo rešitve najvitalnejših obmejnih vprašanj.

7. V vse naše obmejno delo hočemo načrtnost in enotnost, ekonomijo duševnih sil in gmočnih sredstev ter sploh načrtno delo doma in v inozemstvu!

To resolucijo priobčuje obmejno učiteljstvo v znanje vsej naši narodni javnosti, našim oblastnim in zasebnim ustanovam ter vsem odločilnim činiteljem v proučitev in izvršitev, pri kateri bo kot doslej tudi odslej stavilo na razpolago samega sebe v celoti!

Avto zgorel sredi ceste

Franc Turnšek, delovodja pri gradnji banovinske ceste Hoče—Pohorje, se je peljal s svojim osebnim avtom iz Reke, kjer stanuje, proti Hočam. Pri sedmem kilometrskem kamnu je dohitel dva voznička, ki sta začela mahati proti njemu in kazati na avto. Turnšek je avto ustavil in skočil iz njega. Zadnji hip; hajt! naslednji trenutek je udaril iz cilindrov plamen, ki je uničil avto. Turnšek je imel avto zavarovan. Pri skoku iz avta so mu plameni osmodili obraz.

Letošnja sezona v Slatini Radencih

Slatina Radenci izkazuje tudi letos prav živahno turistično sezono. Podatki o poteku letošnje sezone pa vendar kažejo nazadovanje števila gostov in tudi precejšnje nazadovanje števila nočnih namram lanskemu letu. Medtem, ko je leta 1937 izkazalo zdravilišče Slatina Radenci 1766 gostov s skupno 25.078 nočninami, je to število v letošnji sezoni padlo na 1623 gostov z 19.535 nočninami. Število gostov iz naše države je celo za malenkost poraslo od 1304 na 1318, pač pa je

jo svojo skrb vzdrževanju vajeniških šol in tečajev. Posebno močni in agilni sta Mariborsko in Celjsko društvo. Celjani so pa tudi sicer z ustanovitvijo Obrtniškega doma, Kreditne zadruge ter mojstrskih izpitnih komisij zavzeli vidno mesto med najdelavnejšimi organizacijami na bivšem slovenskem štajerskem.

Obrtna društva so važen faktor v izvrševanju skupnih obrtniških ciljev, kakor n. pr. prirejevanju razstav, poučnih tečajev, ob volitvah v davčne odbore itd. ter bi ne smela manjkati nikjer, kjer to zahteva interes obrtništva.

Predaleč bi vodilo, če bi hotel opisati podrobnosti izvršenega dela, bilo to čisto narodnega, bilo to narodno gospodarskega značaja. Eno pa z vso pravico lahko trdimo, namreč, da je tudi naše slovensko obrtništvo stalo in da bo tudi v bodoče stalo kot granit na mejniku našega narodnega dela z globoko vero v nepremagljivo čast in slavo svoje velike jugoslovanske domovine ter v svojo boljšo bodočnost.

To svoje poročilo končam z iskrenim željo, naj bi ti spomini osvežili morda že pozabljeno sliko obrtniškega gibanja izza težkih davnih dni in naj bi služili nam in našim potomcem kot vzgled odločnosti, borbenosti in idealizma za nesebično ustvarjanje, ki ga združuje in vzdržuje zavest čiste narodnosti. Sprejmite gospod urednik, itd.

Jakob Zadravec,
Središče ob Dravi.

nazadovalo število nočnih domačih gostov od 18.220 leta 1937 na 15.854. Precej nazadovalo je število inozemskih gostov, ki jih je bilo leta 1937 v Slatini Radenci 462 s 6858 nočninami, medtem ko jih je bilo v letošnji sezoni komaj 305 s skupno 3701 nočnino. Padec nočnin nam nazorno predločuje koeficient o povprečnem trajanju bivanja gostov: leta 1937 je prišlo na enega gosta povprečno 14.20 nočnin, medtem ko odpade v letošnji sezoni na enega gosta povprečno le 12.04 nočnin.

o. V Spodnji Dobravi je zgorela zasilna baraka delavca Alojza Grilca. Ogenj je nastal, ker je žena ves dan zaradi mraza precej kurila. Ko je izbruhnil ogenj, ni bilo v baraki nikogar doma. Slučajno je prišel mimo neki Simončič, ki je sklical sosede, da so rešili Grilca skromno pohištvo. Grilc je imel barako, ki si jo je pred enim letom sam zgradil, zavarovano.

o. Razstava umetniške skupine, ki jo tvorijo G. A. Kos, M. Maleš in F. Gorše, je bila včeraj otvorjena v Jakopičevem paviljonu v Ljubljani. Otvoritvi so prisostvovali številni kulturni delavci. Na razstavi, ki je že prvi dan zbudila mnogo zanimanja, razstavlja Kos 16 svojih del, Gorše 24 in Maleš 60. Odprta bo do 24. t. m.

o. George Bargate, gen. ravnatelj mežiskega rudnika, je bil na predlog mih. za trg. in industrijo odlikovan z redom sv. Save III. stopnje.

o. Premestitve učiteljev. Premeščeni so naslednji učitelji in učiteljice: Valerija Toplak iz Ormoža v Središče, Martina Šijanec iz Velike Nedelje v Ormož, Josip Šibenik iz Pince k Sv. Martinu pri Vurbergu, Marija Tomažič iz Sv. Jerneja v Liboje, Ivana Korbar iz Kuzne k Sv. Marjeti ob Pesnici in Miroslava Mehak iz Koluda v donavski banovini k Mariji Snežni.

o. Slinavka v Mokronogu in Škocjanu. Zaradi slinavke in parkljevke je okrajno načelstvo v Krškem prepovedalo živilske sejne v Mokronogu in Škocjanu.

o. Elektriški tok ubil dva konja. Na Spodnjem Brniku se je utrgala od voda elektriška žica. Mimo je pripeljal posestnik Ivan Omers. Elektriški tok je ubil oba njegova konja.

o. Dravograd. Dne 2. dec. se je vršila pri nas uradna učiteljska konferenca s prav zanimivim sporedom. Udeležilo se je konference vse učiteljstvo v okraju.

o. Sreča v nesreči. Neki mariborski avtotaksi je vozil družbo lovcev s Polskave proti Mariboru. V Hočah je šoferju odpovedal volan ter je avto zavozil v potok, kjer se je prevrnil. Razen avtomobila, ki je malo poškodovan se ni nikomur ničesar zgodilo.

o. O slov. mladinski knjigi je predaval v Ljubljani mladinski pisatelj Josip Ribičič. Označil je pomen in razvoj naše mladinske knjige in ugotovil, da presega po kvaliteti mladinsko književnost marsikaterega mnogo večjega naroda. Na koncu je predavatelj poudaril, da širjenje knjige ne zavisi samo od dobre organizacije, temveč tudi od narodne zavednosti in socialnega stanja prebivalstva posameznih krajev.

o. Po prvi poročni noči v — Savo. Te dni je Sava v Zagorju naplavila truplo utopljenca. V njem so spoznali 35-letnega Jakoba Krmelja iz okolice St. Vida. Preiskava je ugotovila, da je Krmelj po prvi poročni noči iz neznanega vzroka obupal in skočil v Savo.

o. Pod brzovlak. Blizu postaje v Trbovljah je nočni brzovlak povozil kovača Slavka Blatnika. Lokomotiva je nesrečnejša popolnoma razmesarila, tako da je bil na mestu mrtev.

»Za vraga, zakaj ste se pa opasali s svojim pasom čez glavo?«
»Eh, zato, ker so vendar udarci pod pasom prepovedani!«

Maribor

Miklavževa nedelja

Čedna Miklavževa nedelja, za december naravnost razkošna. Stari Miklavževi predpravici so se morali trgovci seveda ukloniti, ker darov ni deci nikoli dovolj. Tudi ženi in mogoče tudi možu ne. Komu pa veljajo šibe: možu, ženi ali deci? Mogoče je razpravljala o tem ona gneča na Aleksandrovi promenadi, kjer je bilo prav živahno. Debata, nestrpne kretnje, šaljivo-resne opazke. Vrag se spoznaj v taki sredini, zlasti če ujameš besedo iz širokookvirne politike: sredozemski problem s Korziko, Nico, Suezom, Španijo in kolonijami; in zdaj še ta nesrečna Poljska z nepričakovano pogodbom z Rusijo.

Kaže pa, da je bila včerajšnja razgibanost posvečena bolj domačim tlom. Ujel sem značilne opazke o naši majhnosti in tesnosti; da se pustimo vleči za nos in — žep; da se dobro počutimo v megli in temi; da »hrast se omaje in hrib, a Sloven'c se ne zgane«. In take reči. Ne vem sicer, kam je vse to merilo, vendar pa se mi zdi, da smo v mnogočem preveč črnogledi in vse preveč navezani le na svet okrog nas, na oni, v katerem živimo.

A so tudi taki, ki so se že pomaknili korak naprej, malo višje, od koder je bolj razpet razgled in mogoča večja kritičnost. Takile pomilovalno zamahnejo z roko: Slepici, kaj ne vidite, da se mi vr-

timo okrog ostalega sveta in ne ta okrog nas! Tudi če se novemu zgodovinskemu utripanju upiraš z vsemi štirimi, boš moral slišati in tudi čutiti njegovo neizprosno zahtevo. Čemu torej ta upor in potrata energij, ki jih tako krvavo potrebujemo in jih bomo jutri še bolj potrebovali pri gradnji tega novega sveta! Da bo namreč lepši in boljši in ne bo treba tako ostre in trde Miklavževe šibe. Zdi se mi, da je ljudstvo, ki je do danes ta klic časa in ga tudi uvaža, bolj mirno od nas in se ne ukvarja z javnimi vprašanji v smislu vsega pomilovanja vrednih prestižev.

Pa bodimo optimisti, ker res ni pri nas tako hudo kot je videz našega javnega življenja in niso naši ideali tako zastarele ali če hočete zarjavele vsebine. Preveč se vrtimo okrog svoje zakrknjenosti in samoobtožbe. Sicer je prav, da se večkrat peremo, a ne do pretiranosti. Včeraj je bila nabiralna akcija za izbegle Čeha. Napram velikim svetovnim dogodkom malenkostna reč, a vendar značilna. Nihče ni hotel zaostati s prispevki za krvnega brata. To dejanje je dovolj zgovorna priča o naših čustvih. Čagljenih in vedno bolj izrazitih težnjah. Če gre to počasi, je pa toliko bolj temeljito. V nizu filmske brzine svetovnih dogodkov bomo doživeli še marsikatera neprijetna, a tudi prijetna presenečenja.

Darujmo otrokom slovenske slikanice!

December je mesec otroških nad in nestrpnih pričakovanj. Miklavž in božični večer sta dva dneva v koledarju, ki si jih mlade glave že prav rano in brez težave vtisnejo v spomin. Otrok ni preveč izbirljen, razveseli se vsakega daru, ki mu ga prinese Miklavž ali Božiček, toda prav radi te otroške nekritičnosti bi morali izbirati starši poklone svojim malčkom predvsem z vzgojnega gledišča. Moderno mladinoslovje smatra samo tako igralko, slikanico ali knjigo kot primerno darilo otroku določene starostne in razvojne stopnje, ki zamore zbuditi v dečku ali deklici potrebo po ustvarjanju in izživljanju ali pa ki mu pomaga razvijati estetski čut.

Večina igralk, ki jih poklanjamo deci, so proizvod tuje industrije ter obremenjujejo našo plačilno bilanco. Zato bi morala biti vsaj slikanica, ki jo dobi naš otrok v roke, delo domačega umetnika. Po naših domovih pa leži toliko tujih knjig s podobami, da bi vsak malo osupnil, kdor bi brskal za njimi po dečjih predalih. Kriv je temu nerazumljiv predsodek mnogih staršev, ki mislijo, da še nimamo dovolj domačih slikanic, ki bi bile umetniško tako popolne kot so tuje.

Igralčke bomo še nadalje morali dobi-

vati preko meje, glede slikanic pa lahko mirno trdimo, da se morejo meriti naša najnovejša izdaja na tem polju s katerimi koli tujimi proizvodom, zato: slovenskemu otroku poklonimo le slovensko slikanico. F. M.

Slavnostna otvoritev kina „Esplanade“

V soboto ob 16.1 je bil slovesno odprt najnovejši mariborski kino „Esplanade“ v novi palači v Grajski ulici, ki jo je zgradil g. Gjurjo Valjak na prostoru nekdanjega grajskega »Stolpa«. Palača je trinadstropna, zidana v modernem slogu in prilagoden v prtiličju in prvem nadstropju popolnoma potrebam kinematografa. Za veliko vežo je v ozadju prostorna, zelo elegantno urejena dvorana, ki vzdržuje primerjavo tudi z najmodernejšimi kinematografskimi dvoranami v velikih mestih. Tudi aparatúra je popolnoma nova in ustreza zadnjim izsledkom tehnike.

K otvoritvi so se zbrali zastopniki oblasti, občine, okrajnih načelstev, vojaštva, javnih ustanov, šol, korporacij, tiska itd., katere je v uvodnem govoru pozdravil lastnik g. Valjak in orisal na

kratko historiat novega podjetja. Ker ohrani g. Valjak tudi svoj dosedanj kino »Union« v Cafovi ulici, katerega je spremenil v ljudski kino z zelo znižano vstopnino, ima Maribor sedaj tri kinematografe, s kinom »Pobrežje« pa celo štiri. Glede kinematografov je doslej itak zaostajal celo za malim Celjem, ki ima tri. Pri tem pa moramo posebno pozdraviti dejstvo, da se bodo v ljudskem kinu »Union« vrteli odslej pretežno le nenemški filmi.

50 letnica mariborskih slikarjev

V soboto zvečer je bila v Gambrinovi dvorani lepa proslava 50-letnice Združenja obrtnikov slikarskih in sorodnih strok. Jubilejne svečanosti so se udeležili tudi zastopniki Zveze slikarskih mojstrov za dravsko banovino in slikarji iz Celja, Ptuja in Ljubljane. Po slavnostnem zborovanju je bila razdelitev diplom častnim članom. Lepe diplome so prejeli častni člani Ivan Lorber, Franc Železny, Josip Holzinger, Jurij Juteršnik in Andrej Pezdček. Sledil je prijeten družabni večer, ki so se ga udeležili tudi obrtniki drugih strok.

m. Polkovnik Marko Božović — general. Za brigadnega generala je napredoval poveljnik 45. pešpolka v Mariboru polkovnik Marko Božović.

m. Največji zvon v Jugoslaviji so včeraj dopoldne slovesno blagoslovili in pategnili v zvonik frančiškanske cerkve.

m. Produktivna in reproduktivna glasba. V številki »Večernika« z dne 1. dec. smo v poročilu »Produktivna in reproduktivna glasba« pomotoma prezrli ugledno in važno ime v tukajšnjem muzikalnem svetu, namreč gospo profesorico Ervino Ropasovo, ki že od l. 1922. deluje na drž. učiteljski kot znana in priznana glasbenica. Z gojenkami bivšega drž. učiteljskega je priredila več koncertov, ki so bili v vsakem oziru na višku in so vzbudili občo pozornost. Udeleževala se pa ga. prof. Ropasova ni le reproduktivno, ampak tudi produktivno kot dirigentka in komponistka s svojimi krasnimi zbori, ki so še marsikomu v prijetnem spominu. In kdo ne pomni šolskih maš v frančiškanski baziliki, kjer je orela in nastopala s svojim zborom! Žal jo sedaj v koncertni dvorani pogrešamo.

TOREK 6. MIKLAVŽEV VEČER VELIKA KAVARNA

m. Polkovnik Vauhnik vojni ataše v Berlinu. Naš rojak generalštabni polkovnik Vladimir Vauhnik je bil imenovan za vojaškega atašea v Berlinu. Ugledni častnik je brat mariborskega odvetnika dr. Miloša Vauhnikarja.

m. Izstopil iz tovarne »Mirim«. Solastnik tovarne čokolade »Mirim« Gustav Hirsch je izstopil iz podjetja. Na njegovo

meso je prišel veleindustrijec Viljem Bizjak iz Zagreba

m. Maribor daruje za češke begunce. V soboto in nedeljo je priredil okrami odbor Rdečega križa zbirko za češke begunce. Mladina je po mariborskih ulicah nabrala lepe zneske.

m. Poročila sta se v Mariboru sodnik okrožnega sodišča v Murski Soboti g. dr. Odon Planinšek in meščanska šolska učiteljica gđ. Milka Senčar iz Ptuja.

m. Mariborski škof — 40 let mašnik. Te dni slavi mariborski škof dr. Tomažič 40-letnico mašništva. Nedavno pa je slavil 5-letnico ustoličenja na lavantinski škofovski prestol.

m. Tujski promet v novembru. Pretekli mesec je obiskalo Maribor 1514 tujcev, od teh 1080 Jugoslovancev. Od tujcev je prišlo v Maribor 309 Nemcev, 48 Čehoslovancev, 40 Italijanov, 8 Madžarov, 7 Švicarjev, 4 Romuni, 3 Francozi, 2 Američani in po en Šved ter Poljak. Nočnin je bilo novembra 5046.

* V sredo ob 20. uri miklavževanje v Sokolskem domu (Union). Predigra, obdaritev in ples. Vstopnina 8 dinarjev.

* Dovršeno lepoto lahko dosežete s pomočjo francoskega pudra »Forville« 5 Fleurs. Dobi se v drogeriji Kanc.

Kino

* Grajski kino. Samo še v torek »V carstvu valčka«. Hans Jaray. Od srede »Ogledalo življenja«. Pavla Wessely.

* Esplanade kino. Od danes dalje prekrasni film »Ana Favetti« z Brigito Horney in Mattias Wiemann-om.

Mariborsko gledališče

Ponedeljek, ob 17.: »Gašper in Huda mora«. Nastop Miklavža.

Torek, ob 20.: »Aida«. Red C.

Sreda: Zaprto.

Četrtek, ob 15. uri: »Boccaccio«. Znižane cene. — Ob 20. uri: »Dva tucata rdečih rož«. Znižane cene. Zadnjič.

Naročimo Vas

da naročite Male oglase za naš list v upravi »Večernika« (Kopališka ul. 6) ali v poslovalnici (Aleksandrova c. 13) vsak dan najkasneje do 9. ure dop.

Za soboto

pa prosimo, da naročite Male oglase že v petek

dopoldne ali popoldne, ker za Male oglase, naročene šele v soboto dopoldne radi prejšnjega zaključka lista žal ne moremo soročiti jamstva, da bodo priobčeni po želji cenjenih naročnikov.

Uorava »Večernika«

Kultura

Gledališče in film

Gledališče preživlja trenutno krizo. Skoro simboličen znak zato je gledališki dinar, ki ga plačujemo v naših kinematografih. Saj je prav kino v očeh marsikoga že naslednik gledališča. Film, tehnični pridobitek dvajsetega stoletja, otrok te dobe tempa in njene tehnike, je zmožnejši za izražanje vročine življenja v tej dobi. Bližje, pestrejšje, naravnnejše je mnogim življenje na platnu od dogajanja na odru. Kljub temu da vidijo na odru žive ljudi, iz krvi in mesa, plastične, v naravnih barvah in z naravnim glasom. Zato pa se gibljejo ti ljudje prisiljeno, njih življenje med kulisami iz kartona, na parketnih tleh odra je manj prepričevalno v primeri s filmskim življenjem, kjer je podano dogajanje naravnnejše — ker je pač fotografija narave.

Res ogromna je vloga, ki jo je prevzel film. S filmom je mogoče vplivati na ljudi — morda bolj, kot s časniki. Film je bistveno soodločal in še soodloča pri ustvarjanju današnje miselnosti sodobnega človeka. Kino, kot ga ustvarja sodobna zahodna filmska produkcija, filmi, kjer je vse lepo in plemenito in elegantno, kjer ni nikakih umetniških stremiljenj, ampak le smoter, držati množico v napetosti — to je kino, ki je ustvaril ona dva značilna tipa: tipkarico, ki »trenira« pred zrcalom

pogled à la Joan Crawford, kretnje à la Simone Simon, hojo à la Claudette Colbert, skuša govoriti kot Zarah Leander in se češe kot Greta Garbo; in podobnega moškega junaka po filmu — brivskega pomočnika ali prodajalca ali sinčka petičnega očeta z brčicami à la Adolphe Menjou, Douglas Fairbanks ali Willy Birgel, z opičjim nasmeškom à la Willy Fritsch ali Bob Taylor, ali človeka znamke »Tom Mix«, ki si ga tudi ni težko predstaviti.

Mali človek, ki ves dan gara, izživlja zvečer svoje velike in male sanje in hrepenenje v kinu. Kino — tvornica sanj! Kako preprosto reševanje socialnih problemov v filmu: tipkarica se poroči na platnu s šefom, šofer pa z milijonarko; po predstavi pa gresta domov in sta še pol ure blažena in zadovoljna. Kot v srednjem veku, ki je pravično življenje odpotovalo z zemlje v onostranstvo.

Film, tovarna »novega človeka«. Tovarna hollywoodskih šablon. V Hollywoodu ustvarjajo ljudi — modele, milijoni po vsem svetu pa jih posnemajo.

Seveda je tudi film lahko umetnina. Posebno tam, kjer je tudi publika inteligentna in ima višje umetniške zahteve. N. pr. v Franciji. In tam, kjer ne služi producentom za poplitenje množice, da je po-

tem lažje sprejemljiva za cenen kič in plehko propagando. Vojna propaganda po filmskih tehnikah, ki prinašajo »veličastne« vaje itd., je žalostno dejstvo, na katero so zili že dovolj bridkega črnila.

Panem et circenses! Že od nekdaj je bilo tako: Kadar se je človeška skupnost povzpela do višjih družbenih oblik, je rodila umetniško višjo dramatiko (n. pr. grški teater). Kadar pa je bila družba v razpadu, kadar so bile socialne prilike slabe, tedaj je množica proletarcev kričala: panem et circenses! In pogosto je dobila circenses namesto panem.

Napačno bi bilo izvajanje, da odgovarja film circensesu, gledališče pa umetniško višji dramatiki. Saj smo dognali, da obstajajo tudi dobri in umetniški filmi. Sodobno gledališče samo že jasno kaže, da so naloge gledališča drugačne od nalog filma. Dober film naj bo umetniški izraz življenja v vsej svoji raznoteri razgibanosti, saj nudi neštete neslutene tehnične možnosti za to. Če hoče biti umetniški izraz, je jasno, da mora podajati večno človeška vprašanja in dogajanja, ne banalnosti ali napete plitkosti.

In gledališče? Gledališče, ki v realnem podajanju ne more tekmovali s filmom, namesto, da bi stremelo za brezuspešnim, v primeri s filmom celó smešno primitivnim posnemanjem življenja — mora postati še bolj nadrealno: še bolj bi moralo izločiti vse one vsakdanje postrans-

kosti, ki jih z rekviziti tako ni mogoče posnemati in biti potenciran izraz bistvenih življenjskih motivov, odnošajev med ljudmi, večnega človečanstva. Prav pri modernem teatru pa naletimo zopet na stare circenses. Masovni teater! Cirkuški teater! To so gesla nekaterih avantgardističnih gledaliških ljudi. Prav onih, ki so za nadrealni, neiluzionistični teater. Če je teater potenciran življenjski izraz, ples življenja (sit venia verbo) — potem odgovarja v bistvu prav tako onim cirkuškim zahtevam, kot stari grški amfiteatri in rimski circenses. Rad bi tu uporabil izraz »cirkuški instinkti« v dobrem pomenu besede in označil s tem oni skupni instinkt, ki je prav tako temelj kinu kot gledališču. In če rečem, da morata temu oba ustrezati, mislim s tem, da morata imeti ono za vsakršno dramsko umetnino potrebno življenjsko silo, vitalnost, vitalno dinamiko, ki loči umetnino od banalne imitacije življenja.

Ves gledališki modernizem, posebno pa avantgarda, kaže, da se je gledališče že začelo zavedati, kakšna je vloga, ki mu pripada. Z uspehom si že išče novih izraznih oblik, ki ga bodo ločile od »kina«. S tem si bo tudi utrdilo svoj položaj poleg kina, in ko bodo ta načela v teatru zavladala, bo teater tudi dokazal pravico obstoja neposrednega živega dramskega podajanja; tedaj ne bodo več potrebni razni gledališki dinarji.

Spor

Dva gola v zadnji minuti

SENZACIJA NA IGRIŠČU RAPIDA: MARIBOR IZENAČI IN ZMAGA V MANJ KO ENI MINUTI — RAPID BI SI BIL ZASLUŽIL VSAJ REMIS — ZASLUŽENA ZMAGA SLAVIJE

Nepričakovano se je vreme izboljšalo, tako da sta včerajšnji tekmi privabili na igrišče precej gledalcev. Mariborčani so sedaj že nekako navajeni na senzacije v nogometu, ki tudi to nedeljo ni izostala. V prvi vrsti preseneča pač zmaga Slavije nad Muro, ki je še pred par dnevi slavila zmago nad Rapidom, senzacionalen pa je bil tudi potek mariborskega »derbyja« na igrišču Rapida, kajti Maribor si je priboril zmago v trenutku, ko so smatrali nasprotniki obe točki že za dobljeni. Vrstni red na tablici se ni mnogo izpremenil, v vodstvu ostanejo ČSK, Železničar in Mura, pač pa je Maribor z boljšim količnikom zasedel pred Rapidom četrto mesto. Izgleda, da je Mura z včerajšnjim porazom izgubila priliko, da se plasira v podzvezni finale. Slavija je z včerajšnjo tekmo dosegla 5 točk, ker pa ji je Maribor pobegnil in ima odigrati samo še eno tekmo, je s tem njena usoda pač zapečatenata.

Obe tekmi sta minili v najlepšem redu. Prvenstvena tablica izgleda po včerajšnjih tekmah tako:

ČSK	7	5	2	0	15:5	12
Železničar	7	3	3	1	10:7	9
Mura	9	3	2	4	19:19	8
Maribor	8	2	3	3	14:13	7
Rapid	8	3	1	4	18:18	7
Slavija	9	1	3	5	9:23	5

V naslednjem naša poročila:

MARIBOR : RAPID 3:2 (1:2).

Občinstvo na igrišču Rapida je bilo včeraj priča dramatične borbe za točke, ki je dosegla svoj višek v zadnji minuti, ko je Rapid nepričakovano moral odstopiti nasprotniku obe točki. Včerajšnja tekma je brez dvoma najlepša prvenstvena tekma, ki smo jih videli v letošnji jesenski sezoni. Od začetka do konca je bila ostra, jako trda, pri tem pa je vendar le prav redko prestopila mejo sportne fairnese. Tekma pa je s svojim potekom tudi pokazala, kako se prvenstvena tekma ne sme igrati, četudi ima moštvo naskok v rezultatu, kajti sigurno je, da bi bil Rapid pri pravilni taktični igri odnesel boljši rezultat. Vendar pa zmaga Maribora ne smemo predstaviti kot nezasluzene, baš nasprotno jim je treba visoko vračunati, da so pri neugodnem rezultatu še v zadnjih minutah dali toliko iz sebe, da je zadoščalo za dve piki.

Tekma se je pričela v znamenju rahle R. premoči, M. je le sporadično prišel pred nasprotnikova vrata. V 14. min. je R. publika glasno aplavdirala v mnenju, da je dosežen gol, ko je v resnici žoga padla od zgoraj na mrežo ter zdrsnila na zemljo. Pač pa je pol minute kasneje

Krajner iz bližine za vratarja neubranljivo dosegel prvi gol. Igra valovi nato od enih vrat k drugim, dokler v 27. min. Ahec ne doseže drugega gola za R. Nadalje ima vedno več od igre M. v 34. min. teče R. vratar iz gola ter prekratko odbije žogo, ki jo Tičar iz 20 m skozi gnečo plasira v mrežo. M. obramba greši v podajanju žoge nazaj, ter ustvarja tako pred vrati nevarne situacije. M. je proti koncu polčasa v premoči. — V tem delu igre so se bolj ko pozneje pokazale dobre in slabe strani obeh moštev. M. je nastopil v običajni postavi, najboljša formacija mu je bila včeraj krilska vrsta, tudi obramba se je poboljšala. Napad pa igra preveč oklevajoče in premehko. R. je nastopil z dvema novima igralcema, v obrambi se je zopet predstavil Barlovič, ki je pokazal, da še vedno ni pozabil igrati nogometa. V napadu pa se je kot dober strelec uveljavil Ahec. Jako slab je bil srednji krilec.

Drugi polčas ni bil tako bogat na dogodkih kakor prvi. R. ima od začetka po kratki ofenzivi M. zopet malo več od igre, nato pa je igra večinoma odprta. V sredini polčasa dobiva malo na terenu M., kar pa je napravi R. prodore za toliko nevarnejše, kajti M. začne pri danem položaju vse svoje sile koncentrirati na napad. Vrtar M. ponovno uspešno intervenira. V zadnji tretjini igralnega časa R. potegne vse svoje igralce v obrambo, vendar pa ne zavlčuje igre, kakor bi to bilo taktično pravilno. Pri tem pride seveda do stalne premoči M., ki ustvarja nevarne greče pred vrati. V 45. min. pade iz take gneče izenačenje: Obersnel prevzame z glavo pas z desne

in pošlje žogo preko vratarja v mrežo. Veselje med publiko se še ni poglelo, ko Kovič iz velike daljave ponovno preseneti R. vratarja ter postavi končni rezultat.

Tako je na račun slabe taktike R. izgubil že dobljeno igro, M. pa si je z dragocenima dvema točkama priboril vse šanse, da se plasira med prve tri na tabeli. — V visoki meri sta k zmagi pripomogla Kornič in Kovič, ki sta bila gotovo najboljša moža na polju. Tudi drugi so se vsak po svojih močeh potrudili. Nemogoč je bil v tem delu igre R. napad, ki je igral jako mehko, posebno desna stran, ter zastrelil več lepih šans.

Tekmo je sodil ss. g. Konič.

Prvenstvena tekma rezervnih moštev se je odigrala dopoldne. Zmagalo je moštvo Rapida s 3:1 (0:1). Še 10. min. pred koncem je vodil M. Sodil je ss. g. Nemec.

SLAVIJA : MURA 2:1 (0:1).

Na stadionu Železničarja se je odigrala druga prvenstvena tekma, ki je po nedeljski Murini zmagi nad Rapidom prinesla malo nepričakovan rezultat. Slavija je Muri odnesla obe točki. S to tekmo je Slavija dosegla svojo prvo zmago. Moštvo se torej očitno popravlja. Ker pa je že odigralo devet tekem, nima več izgledov, da bi se lahko še nadalje vzdržalo v prvem razredu, kajti z včerajšnjo zmago mu je postal Maribor nedosegljiv. Po poteku tekme same bi trebalo reči, da je imela Mura več od igre, kar je pokazal tudi rezultat prvega polčasa, ko je Mura vodila z 1:0. V drugem polčasu pa se je obrnilo. Takoj v začetku je sodnik diktiral proti Muri enajstko, ki jo je Slavija izpremenila v gol, ter pri tem tudi radi nediscipliniranosti izključil desnega branilca Mure Flescha, tako da je Mura naprej igrala z 10 igralci ter je končno tekmo tudi izgubila.

Tekmo je sodil celjski sodnik g. Hobbacher.

Nadaljevanje pomladanskega prvenstva v ligi

Včeraj so se odigrale tri tekme za državno prvenstvo iz XII. kola, in sicer so se srečali Jedinstvo in Slavija (Varaždin) ter Jugoslavija in Sparta v Beogradu, v Sarajevu pa se je vršila tekma med domačo Slavijo in Hajdukom.

Varaždinska Slavija je tesno izgubila z 0:1, remis bi bil po poteku tekme pravičnejši. V tekmi s Sparto Jugoslavija do odmora ni prišla prav do besede, v drugem polčasu pa je nasprotnika katastrofalno porazila s 7:0. Hajduk je zmagal sredi Sarajeva z 2:1. To tekmo je sodil dunjski sodnik Beranek.

Po včerajšnjih tekmah je stanje tabele sledeče:

BSK	12	9	3	0	37:10	21
Jugoslavija	12	8	1	3	26:13	17
Hajduk	12	6	4	2	27:16	16
Gradjanski (Z)	12	7	1	4	27:11	15

HASK	12	5	3	4	24:17	13
Jedinstvo	12	6	1	5	24:23	13
Slavija (S)	12	5	2	5	22:21	12
BASK	12	3	5	4	14:17	11
Ljubljana	12	3	3	6	12:23	9
Gradjanski (S)	12	3	1	8	15:34	7
Slavija (V)	12	2	2	8	16:31	6
Sparta	12	1	2	9	11:39	4

Prvenstvo v ljublj. skupini

Včeraj sta se v ljubljanskem okrožju odigrali dve prvenstveni tekmi. Ena v Ljubljani, druga na Jesenicah. Rezultata tekem sta sledeča:

Mars : Reka 2:0 (0:0).

Bratstvo : Svoboda 3:2 (1:0).

Mars se je z zmago utrdil na sredini tablice. Bratstvo pa si je priborilo na-

daljnji dve točki ter se tako sigurno bliža svojemu cilju: prvenstvu ljubljanske skupine, ki bo tokrat ostalo izven Ljubljane, kakor izgleda doslej.

Tekmovanje za zimski pokal

Na iniciativo BSK-a je sedaj že gotovo, da se bo letos vršilo tekmovalje za zimski pokal. BSK je hotel v to konkurenco pritegniti razen ligaških klubov še 8 najboljših klubov iz podeželja. Propozicije za tekmovalje so bile na konferenci, ki se je vršila v Beogradu, soglasno sprejete. Predlogi in zahteve neligaških klubov, ki bodo sodelovali, so bili odklonjeni, ker je to tekmovalje ustanova ligaških klubov, ki o tekmovalju tudi samlo odločajo. Varaždinska Slavija je iz materialnih razlogov odstopila od tekmovalja. V prvem kolu bodo igrali samo neligaši. Izžrebani so sledeči pari: Bačka: Slavija (Osijek), Saška: Bata (Borovo), Vojvodina: Radnički (Kragujevac). Zagrebška Concordia pride brez tekmovalja v drugo kolo, ker nima tekmeča.

GRADJANSKI (Z) : BSK 3:1 (2:1).

V prijateljski tekmi je Gradjanski porazil BSK. V jako zanimivi igri je imel Gradjanski več od igre v prvi, BSK pa v drugi polovici. Gole so dosegli: Wölfl (2) in Cimermančič za Gradjanski, ter Valjarevič za BSK.

Šah

V Bazlu je bil zaključen turnir za prvenstvo Švice. Naslov prvaka je v prepričevalnem naskoku 2 točk osvojil Johnner, ki je že več let najmočnejši švicarski mojster. S tega prvenstvenega turnirja prinašamo naslednjo partijo:

Indijska obramba

Beli: Burghöld Črni: Johnner

1) d2—d4, Sg8—f6; 2) c2—c4, e7—e6; 3) Sb1—c3, Lf8—b4; 4) Dd1—c2, Sb8—c6; 5) Sg1—f3, 0—0; 6) Lc1—d2, d7—d6; 7) e2—e3, Dd8—e7; 8) a2—a3, Lb4:c3; 9) Ld2:c3, a7—a5; 10) Lf1—d3, Tf8—e8! 11) d4—d5, e6:d5; 12) c4:d5, Sf6:d5; 13) Ld3:h7+, Kg8—h8; 14) Lh7—d3, Lc8—g4; 15) 0—0—0, Sc6—b4!; 16) a3:b4, a5:b4; 17) Ld3—c4, Ta8—a1+; 18) Kc1—d2, b4:c3+; 19) b2:c3, Sd5:e3!; 20) Td1:a1, Se3:c2; 21) Kd2:c2, Lg4—f5+; 22) Kc2—b2, De7—e4! 23) Sf3—d4, De4:g2; 24) Lc4:f7, Dg2:f2+; 25) Kb2—b3, Lf5—c2+; 26) Sd4:c2, Df2:f7+; 27) Kb3—b2, Te8—e2 in beli preda, ker črni kmetje naglo odločijo na daminem krilu.

Rešitev križanke štev. 10.

Vodoravno: perunika, Oregon, lapor, so, Adana, re, ami, in, Namur, Čop, Pera, as, Meran, ris, taj, Loti, Manitoba. Navpično: polovičar, era, nosila, repar, son, ugoden, ti, Nora, apetit, in, namera, samuraj, Abo, Iran, pa.

KRALJICA MARIJA ROMUNSKA:

Zgodba mojega življenja

Mnogo let pozneje smo dolgo delali skupaj, kar je vzbujalo čisto ostre kritike in mnoga besedičenja. Toda velika ljubezen do države je bila edina vez med nami. Iz patriotizma smo združili svoje sposobnosti in delali skupno v dobrobit naroda. Neki bistroviden finančnik in neuradni kraljev svetovalec je nekoč dejal, da sta »tista dva človeka, ki sta določena, igrati najpomembnejšo vlogo pod vladjo kralja Ferdinanda, Jon Bratianu in mala pravolasa princesa«.

KRONANJE EDVARDA VII. IN JURIIJA V.

Kronanje Edvarda VII. in Jurija V. sva se udeležila z Nandom kot oficijalna predstavnik Romunije. Dasi je med obema dogodkoma poteklo deset let, sta se v mojem spominu vendarle združila v enoto.

Ti dve kronanji nista bili nič manj veličastni, kakor je bilo kronanje ruskega carja, toda v nasprotju z orientalsko primesjo kronanja v Moskvi je bilo kronanje teh dveh angleških kraljev dosti manj pravljeno, čeprav se je vršilo po prastarih običajih.

Kralj in kraljica sta se peljala v zlati kočiji, zapreženi z belimi kobilami, vojaštvo je bilo bolj izvežbano, toda manj pisano kakor v Rusiji, zato so bili tembolj pisani Indijci. Navdušenje prebivalstva je bilo tudi veliko, toda vse bolj zadržano v mejah dostojanstva oblike naroda s staro civilizacijo. Zastave niso bile obešene raz hiš, ampak napete čez ulice, tako da se je zdelo, kakor da se peljeta vladar in vladarica pod mavričnih barvah se lesketajočim obokom.

Dočim so vzbujale v moskovski kronanjski katedrali veličino zlate sohe, zlate posode in obleke, je vplivala v cerkvi westminstrske opatiije mogočnost gotskega sloga. Med gosti sva sedela v cerkvi tudi jaz in Nando in očarala me je vsa velika urejenost cele ceremonije, zlasti pa strogo določenega vrstnega reda povabljenih. Tu so sedeli po točnem redu peeri, principi in princeze kraljevske hiše, princ Waleški, visoka duhovščina in nazadnje kraljevska dvojica. Pred mojimi očmi se je zvrstila vrsta čudovitih slik in iz vsake je bilo mogoče spoznati moč in veličino velikega naroda, vzraslega skozi tradicije stoletij.

Pri tem sem morala nehoti misliti na mlado rusko carico, ki je stala pri obredu kronanja tako trdo in nerodno v svojem zlatem plašču, z žarečimi lici, stisnjenimi ustnicami in tragičnim pogledom. Pri zadržanju kraljice Aleksandre in kraljice Mary je pa imel človek občutje zavesti lepe bodočnosti, v katero ste zaupali in niste imeli pred njo nobenega strahu.

Kronanjske svečanosti Edvarda VII. je vendar prekinil neki tragični moment. Kralj Edvard VII. je bil na višku svojega dviga bolan in grozila je nevarnost, da bo moral pod kirurški nož, zato se je morala slovesnost prekiniti in zastave so se snele. Njegova usoda je visela med življenjem in smrtjo. To je bil močen dogodek. Principi in princeze vsega sveta so se zbrali, da se mu poklonijo, on pa je moral v posteljo, da izbojuje boj proti smrti. V tej zvezi se dobro spominjam lepe kraljice Aleksandre, ki se je prijazno smehljala, da bi z tem smehom skrila svojo zaskrbljenost.

Bil je takrat samo en ples, ki ga je priredil vojvoda Westminstrski in katerega se spominjam po vsej veličini predvojne angleške visoke družbe. Prišli smo tja po

slavnostni predstavi v operi. Plesala sem tudi jaz, toda zaradi moje vlečke je bil ta ples prava muka in je povzročil, da so sosedni plesalci celo padli. Med temi je bila tudi moja svakinja Zofija, tedanja grška prestolonaslednica. Po tej nezgodi sem se umaknila s plesišča in opazovala ples samo še kot gledalka. Ta ples je bil ena izmed najlepših prireditvev, ki sem jih kedaj videla. Že dvorana sama je bila veličastna in vsa okrašena z dragocenimi slikami, med katerimi je visela tudi umetnina »The Blue Boy«, ki takrat še ni bila prodana v Ameriko.

Med lepimi odličnicami je vzbujala posebno pozornost kneginja Daisy Plessova v zlato se lesketajočem oblaku in z velikim briljantnim diademom v lasih. Bila je popolnost angleške lepote in dostojanstva. Bila pa je tudi sicer idealno vtelesenje tipa tiste zlate dobe družabnosti, neskajjenega veselja in blagostanja. Njena sestra je bila nasprotno temna in bolj mračna, zato mi je bila Daisy vedno lepša izmed obeh visokih hčera Cornwalla Westa.

Dobro mi je ostal v spominu tudi prekrasni jedilni salon, v katerem je bil prirejen banket. K mizi sem prišla s svojimi plesalci malo pozno. Toda vsa prireditvev je bila brez strogih in togih predpisov in ceremonij. Zato ni bilo običajne zadržanosti in oficijelnosti, ampak je prevladovala vesela neprisljenost in iskrenost. Sedela sem tam ter jedla in pila najboljše, kar je bilo na razpolago. Počutila sem se neizmerno srečno. Bila sem zopet v svoji domovini, kjer sem vse razumela in vse občutila kot nekaj naravnega, razumljivega in domačega, kjer me ni morila tegoba tujih, še neurejenih in tesnih razmer, ki so me zajele v Romuniji. Vse to me je skoraj opijanilo od veselja.

S sodišča

Slovenjgoriški roparji pred stolom pravice

Pred mali kazenski senat treh sodnikov so pripeljali jetniški pazniki iz sodnih zaporov 7 članov organizirane tatinske in roparske bande, ki je od lanske jeseni do letošnje pomladi strahovala južnovzhodne predele naših Slovenskih goric. V razmeroma kratki dobi so napravili kakih 20 vlovov; celokupna škoda je ocenjena preko 25 tisoč dinarjev. Nekateri med njimi so pokradli toliko, da se vsega niti več ne spominjajo. Zločinstva, ki so jih izvršili, presegajo vse običajne tatvine, ki se dogajajo od časa do časa po našem podeželju, kjer se krađe po večini radi bede. Z razliko s temi malimi tatovi, pa so bili ti naravnost organizirani. Eden največjih ropov je bilo izropanje župne cerkve Sv. Marjete pri Polenškaku. Končno se je oblastim posrečilo razkrinkati organizirano bando.

Tvorili so jo: Ivan Grašič, 26letni viničar v Žerovincih, Martin Zidarič, 32letni zemljiški zakupnik v Veličanah, brata 28letni Anton in 30letni Martin Tomažič, oba viničarja v Brebovniku, Anton Uršič, 29letni viničar iz Litmerke, Franc Zemljič, priletni posestnik v Žerovincih in 36 letni trgovec Ivan Černezel iz Ivanjkovc. Oba Tomažiča sta bila že večkrat kaznovana zaradi tatvine. Svoje drzne vlome so izvrševali po temnih nočeh.

Od oktobra lani do januarja sta Grašič in Zidarič trikrat vlomila pri posestnici Tereziji Ivanuši v Brebovniku. Odnosila sta ji žita, bučnice, žago itd. Pri tretjem vlovu sta bila prepadena. Nadalje sta ropala po Litmerku, Veličanah in Žerovincih. Odnosala sta vino, cele tunke masti, sodečke žganja in trsje in napravila raznim posestnikom kakih 5000 din škodo. Sodelovala sta tudi pri izropanju župne cerkve Sv. Marjete pri Polenškaku, kjer je znesla vrednost nagrabljene zlatnine — keliha, monštrance itd. — 12.000 dinarjev.

Drugo skupino so tvorili Grašič in oba Tomažiča. Ti trije so vlamljali po Litmerku in Veličanah. Odnosili so največ vina in zabele. Najraje so vlamljali v zaprte kleti. Na koncu je še Grašič obtožen, da je v Veličanah obstrelil Franca Vogrinca. Grašič se izgovarja, da ga je hotel samo preplašiti. Ostali so kradli v Lahoncih in Žerovincih.

Obtoženi priznavajo rope; izgovarjajo se samo deloma. Tako zanikata Grašič in Tomažič vse vlome. Kot zadnji je obsojen trgovec Černezel v Ivanjkovcih, ki je kupoval od tatov naropano blago in ga prodajal. Grašič celo trdi, da bi jih naj Černezel informiral, kdo je bogat, kje bi se splačalo kaj odnesti in jih tako napeljeval k zločinom.

Tako obtožnica. Razprava pa je pokazala, da obtoženi Grašič in Tomažičeva sploh niso vlomili v župno cerkev Sv. Marjete pri Polenškaku. V njo bi naj vlomili neki roparji, proti katerim teče kazensko postopanje pri okrožnem sodišču v Murski Soboti. Zategadelj sta bila oba Tomažičeva oproščena. Bila sta torej več kakor 7 mesecev po nedolžnem zaprtju. Od ostalih je dobil Grašič 4 leta težke ječe in 5 let izgube častnih državljskih pravic; Zidarič 2 leti težke ječe in 3 leta izgube častnih pravic, Uršič 8 mesecev strogega zapora in 2 leti izgube častnih pravic; Černezel je bil deloma oproščen krivde, da bi navajal Grašiča k tatvinam, deloma pa je bil obsojen na 8 mesecev

strogega zapora; Zemljič je dobil 1 mesec strogega zapora, tako da je tudi on sedel šest in pol meseca več, kakor bi mu bilo treba.

Razpravo je vodil s. o. s. Lenart, prisedovala pa sta dr. Čemer in Lečnik; obtožnico je zastopal državni tožilec dr. M. Dev, obtožence pa so zagovarjali odvetniki dr. Kukovec, dr. M. Šnuderl, dr. Cvetko in dr. Jančič. Razpravo, ki je trajala do ene ure, je poslušalo mnogo javnosti; po večini so bili med njimi kmetje in viničarji iz kraja, kjer so se tatvine dogajale.

Zanimivosti

SCHMELING NE ODNEHA.

Schmeling se je že opomogel od poraza, ki mu ga je letos 22. junija zadal črnc Joe Louis, in se pripravlja za revanšo. Že v marcu se bo odigral nov boj med obema starima nasprotnikoma. Schmeling je v pogovoru z novinarji izjavil, da je o svoji bodoči zmagi prepričan.

Enako izjavo je poslal Max Schmeling v svet tudi letos junija. Vsa Nemčija takrat boja med njim in črncem ni gledala kot sportne tekme, ampak kot politično zadevo. Saj je dobil Schmeling tik pred bojem celo brzojavko nemškega kancelarja, ki se je glasila: „Vso srečo Maxu Schmelingu, bodočemu svetovnemu mojstru v boksu“. Tako prepričani so bili v Nemčiji o Schmelingovi zmagi nad „zastopnikom manjvredne rase“. Pa vendar je prišlo drugače. Po dveh minutah in štirih sekundah je Schmeling premagan obležal.

To je bil že tretji Schmelingov poraz. Najprej je podlegel proti Gipsyju Danielsu, čistokrvnemu ciganu, drugič proti Maxu Baeru, — o strahota! — čistokrvnemu židu in tretjič proti Jou Louisu, ki je črnc.

Ali se bo četrtič bolje odrezal? Dvomimo. Schmeling prihaja v leta, boks pa je panoga sporta, ki zahteva moči, kakršnih človek navadno po tridesetem letu nima več, čeprav je zastopnik najpopolnejše rase.

ZGODBA O OBUPNEM SAMOMORILCU.

Hotel se je obesiti, a vrv se mu je pretrgala.

Hotel se je ustreliti, a revolver se mu ni sprožil.

Hotel se je utopiti, a izveкли so ga iz vode.

Skočil je skozi okno, a priletel je na platneno streho.

Tedaj je prišel na sijajno misel:

Vzel je ladjo, obesil nanjo angleško zastavo in odplul na Sredozemsko morje.

Imel je srečo: na ladjo je padla bomba in ga raztrgala na drobne kose. („Populaire“, Pariz.)

POSŁANSTVO JAPONCEV.

Povprečen Japonec ne vidi nič komičnega v svojem prepričanju, da se mora vsa Azija podrediti Japoncem. To pomanjkanje humorja — ali smisla za relativnost — je najnevarnejši element v ekspanzivni politiki Japonske.

Japonci imajo nezlomljivo vero v svoje božansko poslanstvo, ki naj prinese mir in red vsej Aziji, če ne celo vsemu svetu, poslanstvo, ki mora neizbežno ovekoveti veličino Japonske.

Dejstvo, da azijski narodi ne priznavajo tega civilizacijskega poslanstva in da se mu celo upirajo se jim zdi kar nerazumljivo.

K. K. Kavakami.

× 800 jezikov govorijo v Južnoafriški uniji. Sveto pismo je doslej prevedeno na 218 jezikov. Zdaj bodo prevedli to knjigo tudi na ostale jezike, ki jih govorijo v tej državi. To je sklenil duhovniški kongres, ki se je nedavno končal v Kapetownu.

Sokolstvo

Otvoritev dvorane Sokolskega doma v Marenbergu

V četrtek, 8. dec., bo v Marenbergu otvoritev dvorane Sokolskega doma s svečano akademijo v znak proslave 20-letnice obstoja Jugoslavije. Sokolsko društvo v Marenbergu je bilo ustanovljeno 20. februarja 1920. Ves ta čas je društvo pridno delovalo ter je zlasti posvečalo potrebno pažnjo okrepitvi narodne zavesti na meji. S svojim delovanjem je društvo znatno dvignilo nivo celokupnega društvenega delovanja. Društvo tvori močno narodno-obrambno postojanko.

Naša dolžnost je, da podpremo društvo v njegovem stremljenju. Mariborčani, pohitite na našo mejo — v Marenberg. Akademija prične ob 15. uri, tako da se lahko iste udeležijo vsi oni, ki se odpeljejo iz Maribora s popoldanskim vlakom.

1. Sokol Maribor matica priredi v sredo zvečer v dvorani Sokolskega doma Miklavžev večer. Darila se sprejemajo v sredo ves dan v beli dvorani. I. nadst.

1. Odhodnica brata kap. Iliča. Člani Matičnega Sokolskega društva se posloje danes ob 20. uri v restavraciji Narodnega doma od dolgoletnega člana društvene uprave br. Sv. Iliča, kapetana I. klase, ki odhaja na novo službeno mesto v Benkovac.

1. Limbuš. 1. december je posebno slavnostno proslavil tukajšnji Sokol. Prostrana dvorana sokolskega doma je bila nabito polna. Med prisotnimi je vladalo slavnostno razpoloženje, katerega je stopnjeval ognjevit govor staroste. Izredno lepa je bila igrice, katero je spisal brat A. Sokol. Ljubko in pogumno so jo odigrale tri sestre. Interesanten in poln temperamenta je bil govor sestre Godec. Tudi nastopi posameznih oddelkov so bili vzorni ter se je poznalo, da so bili skrbno pripravljeni.

MALI OGLASI

CENE MALIM OGLASOM: V malih oglasih stane vsaka beseda 50 par: najmanjša pristojbina za te oglase je din 6.—. Družbe, preklicali doplačila in ženskovanski oglas din 1.— no besedi. Najmanjši znesek za te oglase je din 10.—. Debelo tiskane besede se računajo dvofoldno. Oglasni davek za enkratno obliko znaša din 2.—. Znoske za male oglase se plačuje takoj pri naročilu oziroma za le vpslati v pisnu skupaj z naročilom ali na pošto na položaj na čekovni račun št. 11.409. Za vse pisemne odgovore glede malih oglasov se mora priložiti znak za 3 din.

Razno

KOLESARJI POZOR!

Sedaj je čas in se vam nudi priložnost, da pustite svoja kolesa dobro popraviti, emajlirati, poniklati ali pokromati, kar izvršuje zelo dobro in po ugodnih cenah vam dobro poznana tvrdka, ki sprejema tudi kolesa čez zimo v shrambo. Justin Gustinčič, Maribor, Tattenbachova ul. 14. 3376

Darila

ki razveselijo, kakor: blago za plašče volneno blago za obleke svilno za plesne in večerne obleke

prinaša 8418

Tekstilna Büdefeldt

Maribor, Gosposka 14

Niže imenovani tem potom izrekom

JAVNO ZAHVALO

da sem kot 31. naročnik zaporedno številke prejel popolnoma preizkušeno en par čevljev, za kar firmo Belicijan Franc, Aleksandrova 61, vsakomur, najtopleje priporočam. Vidovič Alojz, Košaki 10 pri Mariboru. 3595

KVALITETA IZDELKOV

in dobra postrežba bo tudi vas zadovoljila, ako postanete odjemalec v pekarni Čebokli, Glavni trg 9. 2687

ČASOPISE

domače ter inozemske, in inserate za vse časopise naročate najbolje pri Hinko Sax, Maribor, Grajski trg. 2945

ZASTONJ DOBITE

zanimivo ilustrirano knjigo »Pot do sreče«, ako se obrnete na naslov: Karmali, Zalec, 3143

Prodaj

Kompletno STANOVANJSKO OPREMO razprodaja skladiščnik, Meljska c. 29. 3604

Sobo odda

SOBA IN KUHINJA se odda s 15. dec. ali 1. jan. Vprašati Krčevina, Praprotnikova ul. 20. 3507

OPREMLJENA SOBA, sončna in svetla se odda. — Naslov v upravi. 3566

SOBA s štedilnikom, opremljena ali prazna, se odda. Praprotnikova 17. 3603

Službo išče

17letno

DEKLE

z znanjem francoščine in nemščine išče službo kjer koli pri dobri družini Naslov v upravi. 3596

VABILO

na

V. redni občni zbor

»DRAVE«, gospodarske zavarovalne zadrage v Mariboru, ki se vrši dne 14. XII. 1938, ob 18. uri v gornjih prostorih hotela »Orel« s sledečim

dnevnim redom:

1. Poročilo načelstva o poslovanju v tekočem letu, računskem zaključku in bilanci za l. 1937.
 2. Poročilo nadzorstva.
 3. Čitanje revizijskega poročila.
 4. Odobritev računskega zaključka in bilance za leto 1937 in razrešenica odboru.
 5. Nadomestne volitve.
 6. Slučajnosti.
 7. Eventualne želje in pritožbe zadržnikov, ki se pa morajo predložiti vsaj tri dni pred občnim zborom načelstvu.
- Ako občni zbor ob napovedani uri ni sklepčen, se vrši pol ure pozneje isto tam drugi občni zbor z istim dnevnim redom.
- Pristop na občni zbor imajo redno izkazani zadržniki Maribor, dne 3. decembra 1938.
- Podpredsednik: Golouh Rudolf I. r. 3599

Brez posebnega obvestila.

V globoki boli sporočajo podpisani vsem sorodnikom, prijateljem in znancem tužno vest, da je je njihov iskreno ljubljeni, nepozabni oče, stari oče, stric in stari stric, gospod

JURIJ POGOREUTZ

bivši gostilničar in lesni trgovec v Marenbergu

v soboto, dne 4. dec. 1938, ob 17. uri, po dolgem mučnem trpljenju, previden so tolažili sv. vere, v 85. letu starosti Bogu vdano preminil.

Svečana blagoslovitev nepozabnega pokojnika bo v torek, 6. dec. 1938, ob 13.30 pred mestno mrtvašnico na Pobrežju, nakar bo prepeljan v Marenberg, kjer bo ob 15.15 pokopan v rodbinskem grobu.

Sv. maša zadušnica se bo darovala v sredo, 7. dec., ob 7. uri v magdalenski cerkvi.

Maribor, Marenberg, Dalj, Kalwang, 5. XII. 1938.

Globoko žalujoči ostali.